

קובץ תורני
**אוצרות
של**

שיעורים מאמרים חידושים
אגרות ותולדות
ממורינו הגאון הגדול
רבינו טוביה אריה לייב טוביאס זצ"ל
דומ"צ קרית ויזניץ וראש כולל אנטיא
שנאספו ונלקטו מפי השמועה
ומכתבי תורתו

יו"ל לקראת יומא דהילולא קמא
ג' ניסן תשפ"ב
על ידי
מכון תורת אמת שטפנשט
בני ברק

קובץ תורני

אוצרות ש"ל

מתורתו של מורינו
הגאון הגדול
רבינו טוביה אריה לייב
טוביאס זצ"ל

יוצא לאור
לקראת יומא דהילולא קמא
ג' ניסן תשפ"ב
על ידי
מכון תורני
תורת אמת שטפנישט
רחוב מהרש"ל 13
בני ברק

טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110
דוא"ל:
6160303@gmail.com

עימוד, כריכה ושערים:
א.י.ש. אשדוד
08-8650078

מודעה ובקשה

בהיות ואנו מתעתדים להו"ל
בעז"ה ספר מורחב ומקיף מתורתו
וממשנתו, הנהגותיו ותולדות חייו
של מורנו הרב הצ"ל, הננו לבקש
בזאת מכל מכריו ואוהביו, תלמידיו
ובני משפחתו, לטרוח ולהעלות על
הכתב או בעל פה, את זכרונותיהם,
ולשלוח למערכת. למען תהא תורת
רבינו זצ"ל עומדת לימים רבים.

ובטוחים אנו שמשמי מדומים יהא
מליץ יושר על כל מי שבזכותו יהיו
שפתותיו דובכות בקבר להמליץ
טוב בעדנו, אמן.

כתובת המערכת
מכון תורת אמת שטפנישט
6160303@gmail.com

כמו"כ יש באפשרותנו באם יש
אצלכם דברים לא ערוכים, או
אפילו לא כתובים, אנו נדאג לכתבם
ולערכם מפיכם.

תוכן הענינים

דברי הקדמה יג
דבר המכון יז

מערכות חידושי תורה

בענין קריאת שמות הקודש כהלכתן כה
בענין נוסח האריז"ל הקרוי נוסח ספרד כו
חידושים בהלכות ציצית כח
בענין נפסק החוט לגמרי רק בראש אחד כח
ביאור מחלוקת ב"ש וב"ה במנין חוטי הציצית ואם לדברי ב"ש צריך דוקא ב' לבן
וב' תכלת ל
בענין קטן שאביו חייב ליקח לו ציצית כדי לחנכו לא
בענין עשה טלית לצורך תכריכין ולובשו לפעמים בחייו לב
בענין קשר תפילין של ראש לד
מכתב מורינו הרב זצ"ל שכתב לספר 'פרי אליעזר' בענין קשר של תפילין לו
מכתב ביד"צ ויז'ניץ ומרן האדמו"ר שליט"א מויז'ניץ על אודות הקשר המרובע שנכתב
ביוזמת מורינו הרב זצ"ל לז
קביעת זמן בין השמשות לח
עוד בענין בין השמשות - מכתב שפורסם ממורינו הרב זצ"ל בלוח דבר בעתו מד
הערות בדיני הבדלה מו
סי' רע"ב מ"ב ס"ק י"א - העתיק את דברי הגר"א דאין מבדילין על יין לבן כשאינו חמר
מדינה ❖ סי' רצ"ו מ"ב ס"ק י"ג - מי שהבדיל כבר ובא להבדיל פעם אחרת בשביל אחרים
יריח עוד פעם בעצמו ❖ סי' רח"צ מ"ב ס"ק ה' - אבוקה שאורה רב ❖ סי' רח"צ ס"ב - אם
אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחד חוץ מהנר המיוחד להאיר ❖ סי' רח"צ ס"ט - כל שאלו
מכניס קיסם ביניהם הוא נדלק ❖ ביאור הלכה סו"ס רח"צ - חידוש רבינו בעל מ"ב דצריך
להוציא הנר אפילו מתוך זכוכית
בענין מלאכת סותר - סותר בכלי שמחזיק מ' סאה נב

- גדרי מלאכת בורר..... נד
תערוכת ❖ לנפח את הזבובים לצד א' ❖ זבוב שצלל לחבית יין ❖ הפרדת חלבון מוחלמון ❖
קליפות שומים ופירות ❖ יפוי ❖ יין מגתו ❖ הבורר תורמסין מתוך פסולת שלהן
- הערות בדיני בורר..... סב
סי' שי"ט סט"ו - מסננת שנתן בה חרדל לסננו מותר ליתן בה ביצה ❖ סי' שי"ט ס"ט -
משמרת שנתן בה שמרים מערב שבת מותר ליתן עליהם מים כדי שיחזרו צלולים ❖ סי'
שי"ט ס"א - קניבת ירק (שמותר ביו"כ מן המנחה ולמעלה) ❖ סי' שי"ט ס"ג - אי שייך
בורר במין אחד ❖ בה"ל סי' שי"ט ס"ח
- ברירה בקנון ותמחוי..... סז
משמר תולדה דמאי? דבורר או דמרקד..... סט
מים שלנו מצטננים בכלי חרס..... עב
יין של שביעית לארבע כוסות..... עד
מאמר נוסף מורחב, בענין הנ"ל..... עה
בענין שיעור כדי אכילת פרס..... עט
שני קשרים באגוד הלולב?..... פג
בענין שיעור אגודל - רוחב האצבע..... פו
מים טמאים כשרים מה"ת לטבילה..... פט
האם טל הוא מים..... צב
בענין כללי הפסק - רבי מאיר ורבי שמעון הלכתא כמי..... צה
הלכות גירות - תשובה להגרי"מ מארילוס זצ"ל אב"ד בוקרסט אודות מקרה גירות לשם
גישואין ובסדרי גירות..... צח
בדין מקדש בעד אחד, ובדין נמצא אחד מהם קרוב או פסול..... קג

מידות אריה - שיעורים

- שיעורי המטבעות והנפח..... קכא
מבוא לשיעורי המטבעות מאת הרב יוסף יהושע פרידמן
- סוגיית הגמ' בשיעור המטבע - שיעור א'..... קכד
א. החשבון בגמרא ❖ ב. שיטת הגאונים והרי"ף ❖ שיעור הפרוטה ביחס לדרה"ם ❖ שיעור
הדרה"ם ❖ ג. דעת הרמב"ם בפירוש המשניות
- שיעור הגר"ח נאה - שיעור ב'..... קכט
סיכום מהשיעור הקודם ❖ הגר"ח נאה העמיד את השיעור על פי מטבע הדרה"ם ❖ מהלך
הרמב"ן ❖ שיטת רש"י

- שיטת הרמב"ן הר"י מיגאש והרי"ף - שיעור ג' קלג
דברי הרמב"ן במח' רש"י והגאונים * דברי הרמב"ן באגרתו במח' רש"י והגאונים * הסתירה
בדברי הרמב"ן * ביאור התשב"ץ * שיעורי המטבעות כפי מה שנמצאו בזמננו * החשבונות
מתאימים יותר עם שיטת רש"י * האם נשתנה הדעה * ח. דברי הר"י מיגאש * ש * ביאור
חדש בדברי הר"י
- בירורים בשיטת רש"י והגאונים - שיעור ד' קלט
סיכום בשיטת רש"י והגאונים * ביאור הממצאים של המטבעות על פי דעת הגאונים *
בשיעור הגרא"ח נאה - הראיות כנגדו * בביאור שיטת רש"י * 'זקוקין' מהו * שיעור המוהר"ם
מ"ץ * שיעורים שונים על פי השיעורים
- נספח לשיעורי המטבעות - בירור דעת הר"י מיגאש בשיעורי המטבעות - מאת הרב יוסף
יהושע פרידמן קמג
א. המבוכה בדעת הר"י מיגאש * ב. ביאור הכסף משנה * ג. שיעור חצי חבה פרוטה הוא
בקירוב * ד. בירור קבלת הר"י
- מבוא לשיעורי מדות הנפח - נערך ע"י הרב יוסף יהושע פרידמן קמז
בענין דעתו של רואה * דברי החזו"א בביאור גדר דעתו של רואה * דברי הגרא"ח נאה
בהנ"ל * ביאור חדש בגדר דעתו של רואה * במה נחלקו רבי יהודה ורבי יוסי * מי שנתברר
לו שטעה באומדנו * האם הצל"ח ושאר אחרונים קבעו שיעור חדש?!
- שיעורי הנפח - שיעור ה' קנד
השיעורים המפורשים בתורה * שיעור ארבעים סאה ושיעור רביעית לפי נפח * אמה על
פי מה * שיעור חלה * השיעורים נמדדים לפי הנפח * שיעור הרמב"ם * הקושי בחשבונות
הרמב"ם
- שיעור ביצה ורביעית - שיעור ו' קס
מידת כביצה * מהו הביצה הבינונית * ביאור החזון איש * בשיעור הרביעית * קושיית
הצל"ח * הסתירה בדעת הרמב"ם
- שיעור הגאונים בחלה - שיעור ז' קסה
דעת הגאונים - דברי השיעורין של תורה * תשובת הגאונים שלפנינו * שיעור השבלי הלקט
* ביאור אחר בדברי השבלי הלקט * הוכחה ממשקל האדנים
- שיעור רוחב אגודל - שיעור ח' קע
רוחב אצבע אגודל * באיזה אגודל למדוד - השיעור באגודל הבינוני * מקום המדידה באגודל
* הראיה מהסוגיא בזבחים * דחיית הראיה * המדידה למעשה לשיטת הגרא"ח
- שיעור הרביעית - שיעור ט' קעה
שיטת הרמב"ם * הוכחות השיעורין של תורה לשיעור והחזון איש * יסודו של הגרא"ח נאה
* הערה עצומה על שיעור הגאונים * הוכחות מהמדידה האיטלקית * השיעור לפי חפירות
ארכיאולוגיות
- שיעור האמה - שיעור י' קפא
אם יש להוכיח שיעור האמה מגובה האדם * אם יש להוכיח האמה מרוחב האדם * ראיה
מגודל הזרת * ראיה מציצית

קפד	בענין אמה שוחקת ואמה עוצבת
	שיטת הרשב"א שיש להוסיף חצי אצבע ❖ הערות על שיטת הרשב"א ❖ ביאור דעת הרשב"א
	❖ החולקים על הרשב"א ❖ השיטות שיש להוסיף חצי אצבע לכל טפח
קפט	שיעור הגרים - שיעור י"א
	שיעור הגרים ❖ קושיית הפלתי ❖ הוכחת החזון איש מוק' הפלתי ❖ שיטת הראב"ד בשיעור
	הגרים ❖ מדידת הגרים ❖ בכתמים הוא פחות מהמרובע ❖ שיעור הסלע ❖ בשיעור הביצים
קצג	טבלת שיעורי תורה למעשה
קצד	מכתב מהגאון רבי אברהם דוב אויערבאך בענין שיעורי תורה

כתבים

קצז	שלחן ערוך אורח חיים
קצז	הלכות ציצית
	סימן י"א ❖ בענין לבישת טלית קטן מכותנה ❖ סימן י"ב בענין ציצית שנקרע חוט אחד
	סימן י"ד ❖ סימן כ"א
ר	הלכות תפילה
	סימן נ"ט בענין קדושה דיוצר לאמרה בציבור ❖ סימן ס"ט בענין פורס על שמע ❖ סימן
	פ"א - מג"א ס"ק א' ❖ סימן פ"א - מג"א ס"ק ב'
רד	הלכות קריאת התורה
	סימן פ"א - מג"א ס"ק רמב"ם תפילה פי"ב ה"א ❖ סימן פ"א - מג"א ס"ק סימן קל"ט -
	שעה"צ אות ט' בדין החליף ברכת אשר בחר באשר נתן ❖ סימן פ"א - מג"א ס"ק סימן
	קמ"ג - משנ"ב ס"ק א'
רו	הלכות נטילת ידים
	סי' ק"ס ס"י ❖ סי' ק"ס סעיף י"א - בדין ספק בנטילת ידיים ❖ סימן ק"ס סעיף י"ב - דין
	נטילת ידיים בין ומי פירות ❖ מג"א ס"ק י"ב - בדין נטילת ידיים במי הים
ריא	הלכות דברים הנוהגים בסעודה
	סי' קס"ז ס"א וסי' ק"ע ❖ סי' קס"ז סעיף ט"ו ❖ סי' קס"ז סעיף י"ז ❖ סימן ק"ע סי"ב ❖
	הלכות ברכת הפירות ❖ בענין מיזוג יין - מ"ב סי' ר"ב ס"ק י'
ריד	הלכות שבת - קידוש
	סימן רע"א - בה"ל לס"ק ב' (באמצע) ❖ סימן רע"ב - מ"ב ס"ק י"א ❖ סימן רע"ד - מ"ב
	ס"ק ח' ❖ הלכות הדלקת נרות שבת ❖ סימן רע"ט - מ"ב ס"ק א' ❖ סימן רע"ט - מ"ב ס"ק
	א' ❖ סימן רע"ט - בה"ל סוד"ה מותר ❖ סימן רע"ט - מג"א ס"ק ה'
ריז	מלאכות שבת
	סי' ש"ב - הערות בענין כבישת בגדים ❖ סי' ש"ב - מ"ב ס"ק כ"א ❖ סימן ש"ח - בענין
	מוקצה בכדור בשבת ❖ סימן שי"ג ס"ו ❖ סימן שי"ז ס"ג ❖ סימן שי"ז - בדין פותל חבלים

נספח א' לקונטרס מידות אריה

טבלה שנמצאה בגנזי מורינו הרב זצ"ל

ותואמת את שיטתו בשיעורי תורה, למעט שיעורי המטבע, שבטבלה כאן הוא כשיטת הגאונים, ולשיטת מורינו הרב זצ"ל שפסק כדעת רש"י אזי שיעור פדיון הבן הוא 75 גרם כסף קטן.

שיעורי תורה למעשה

אמה - 45.6 ס"מ

טפח - 7.6 ס"מ

אצבע - 1.9 ס"מ

* * *

רביעית - 75 גרם מים

חלה - 1440 גרם קמח

* * *

סלע - 17 גרם כסף

דינר - 4.25 גרם כסף

פדיון הבן - 85 גרם כסף

מכתב מהגאון רבי אברהם דוב אויערבאך בענין השיעורים

ב"ה מנחם אב חשע"ז פעה"ק טבריה

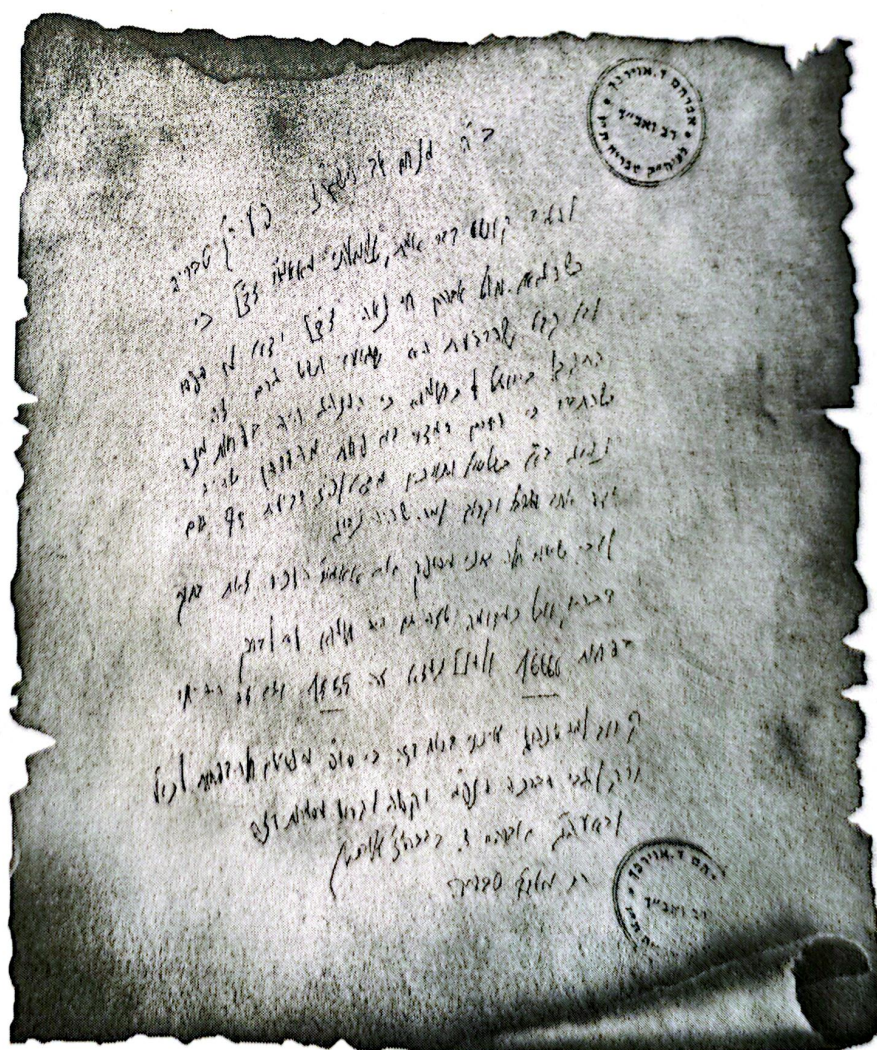
להגיד קושט דברי אמת, ששמעתי מאמו"ר זצ"ל כי כשהגאון מוה' אברהם חיים נאה זצ"ל יצא עם ספרו ובו קבע שהרביעית היא שמונים ושש גרם זה החקבל בירושלים כחומרא כי המנהג היה בפחות מזה.

כשהתברר כי הדרהם המצרי הוא פחות מהדרהם שהיה נהוג בא"י בשלטון התורכים יוצא לפי"ז רביעית 75 גרם וזה יותר מקובל וקרוב למה שהיה נהוג לגבי שיעור חלה אני מסופק אם אמו"ר הזכיר זאת בתוך דבריו, אבל כמדומה שזה גם היה חומרא לא לברך בפחות מ1666 ולהנ"ל נמצא זה 1555 וגם זה היה יותר קרוב למה שנהוג אינני בטוח בזה כי סו"ס מפרישים חלה בפחות לכו"ע רק לגבי הברכה הנפ"מ וקשה לקבוע מסמרות בזה.

ובאעה"ח

אברהם ד. בהגרש"ז אויערבאך

רב ואב"ד טבריה

מורי' הרב זצ"ל
 רבינו טוביה אריה טוביאס בן רבינו שמואל
 ז"ך מנחם אב תש"א - ג' ניסן תשפ"א
 פיאטרא ניאמין רומניה - קרית וז'נין ב"ב

מורינו הרב זצ"ל עם הגר"ח קניבסקי זצ"ל

סיפור התמונה

לפני כ-30 שנה לערך גילה מורינו הרב זצ"ל ספר 'שמות קודש וחול', תגלית מכתב יד הרמב"ם, בו מונה הרמב"ם את השמות הקודש הכתובים בתורה, כדי לדעת להבחין מה שם קודש ומה שם חול, הספר הודפס בברלין לפני מלחמת העולם השנייה, ולא היה ידוע בעולם התורני. לאחר שמצא את התגלית התורנית, מצא לנוכח ליידע את הוצאת הרמב"ם בעריכת הרב שכתי פרנקל ז"ל, בכדי שיצרפוהו לרמב"ם שבהוצאתם ולא עלתה בידו, הדבר הטריד את מעוזו זמן רב.

בשנת תשע"ז התעתדה הוצאת הרמב"ם להדפיס מהדורה חדשה, ולמורינו הרב זצ"ל נעבה השמועה כי למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל יש השפעה על ההוצאה לאור, משכך עלה מורינו הרב זצ"ל עם שנים מחשובי תלמידיו מלומדי הכולל שכראשותו ה"ה הרה"ג אליהו איצקוביץ שליט"א והרה"ג חיים רבינוביץ שליט"א והציגו את הספר בפני מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, לאחר שרעו בנושא הסכים מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל כי אכן יש לשלב את הספר במהדורה החדשה, והורה לראשי המהדורה לצרף את כתב יד הרמב"ם שגילה מורינו הרב זצ"ל.

ואכן במהדורת תשע"ז בסוף ספר אהבה ח"ב, הודפס ספר 'שמות קודש וחול' להרמב"ם, בזכות יוזמתו ופעילותו של מורינו הרב זצ"ל.

בתמונה נראה מורינו הרב זצ"ל מציג את עלי הספר בפני מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

שיעורי המטבעות והנפח

מבוא לשיעורי המטבעות
מאת הרב יוסף יהושע פרידמן

פעם את המטבעות, היו טובעים את צורת המלך על המטבע, לסימן שהמטבע קיבל את אישור המלכות לשווי המסוים שהוא אמור להיות שווה.

לפני כמה עשרות שנים, הוחלף בהדרגה רוב מטבעות הכסף לשטרות כסף. שטרות כסף, כבר לא היו עשויות מכסף, אך הם ייצגו את שווי הכסף שהמדינה שהנפיקה את השטר החזיקה להצדיק את שווי השטר, דהיינו, לדוגמא, אם המדינה הדפיסה מיליון שטרות של 100 דולר, זאת אומרת שהמדינה החזיקה בכספותיה זהב או כסף בשווי מאה מיליון דולר. זאת כדי שאם מחזיק שטר ירצה בחזרה את הזהב שהשטר שבידו מייצג הוא יוכל לקבל זאת בבנק המדינה.

בתורה הקדושה כתוב כמה מצוות שצריך ליתן שקלי כסף, כגון פדיון הבן שצריך לתת חמש שקלים, והורג עבד צריך לשלם שלושים שקלים, ולצורך הקרבנות מצוה ליתן בכל שנה מחצית השקל, ועוד הרבה. כאמור לעל ערכו של המטבע בזמן התורה היה משקל הכסף הצרוף שהיה בו [שכסף צרוף הוא מתכת יקרה שאנשים מוכנים לשלם עליה ולתת

כדי שהדברים יובנו בבהירות רבה יותר, כדאי להקדים כאן סקירה על תהליך שינוי המסחר במשך הדורות. בשנים קדמוניות, היו בני האדם מייצרים את רוב צריכתם באופן עצמאי, חיטה, שאר פירות, גידול בעלי חיים לצורך אכילתם או עורות למנעלים וצמרים לבגדים. לאחר מכן החלו להתמקד כל אחד בתחום מסוים כמו שמצאנו שהבל היה רועה צאן ואחיו קין עובד אדמה, והיו מחליפים זה עם זה בחליפין של סחורה.

לאחר מכן כדי להקל עוד יותר על המסחר, החלו להשתמש במטבעות, כפי שמצאנו שאברהם אבינו שקל לעפרון ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. כל המטבעות היו עשויות ממיני המתכות. אך בכדי שיוכלו לבצע קניות של ערכים שונים, נקבעו סדרה של מטבעות, גדולות וקטנות. המטבעות היקרות היו עשויות מזהב. הזולות מנחושת. ביניהם היתה מטבע הכסף. ערכם של כל המטבעות היה כפי השווי שניתן היה להתיר אותם אצל צורף ולקבל תמורתם את שווים (במטבע אחר או סחורה. בכדי שלא יצטרכו לשקול בכל

בן במנה צורי, ואיני בקי בהם כמה הם שוים" וע"ש שמביא איזה שמוע ששמע בזה ולסוף פסק "והרוצה לצאת ידי שמים יתן לכהן חצי כסף או יותר וכו' ומן הספק שאין לו ליקח אלא המועט לכך הורגלו הכהנים להשיב הפדיון בדבר מועט" חזינן עד כמה רפיא בידיה שהצריך את הישראל להוסיף עד שיצא ספק מלבד, ומאידך חייב את הכהן להחזיר לו, כי הכהן צריך לחוש לאידך גיסא שמא שיעורו מועט. (וחצי כסף שכתב כוונתו לאיזה מטבע או משקל שהיה נוהג בזמנו ובמקומו ולא לכסף של תורה כמובן). וכן באור זרוע (שם) הביא דבי המשנה והגמ' בבכורות ואח"כ כתב בזה הלשון "ואיני יכול לדעת כלום מתוך ההלכה כמה שיעור פדיון הבן וכו' שאיני יודע לכוין מעות שלהם עם מעות שלנו איזה יותר גדול".

אך יש מרבתינו שהיה בידם בזה קבלה מרבתיהם. הגאונים היה בידם מסורה שדינר זהב של ערבים שהיה בימיהם שווה במשקלו לדינר של תורה, [במשקל יש ארבע דינרים] ואילו רש"י היה בידו קבלה שהשקל שוקל כמשקל חצי אונקיא של קולוניא. שני הקבלות האלה אינם תואמים זה לזה והשקל לפי הגאונים שוקל יותר מלרש"י. הרמב"ן פס תחילה כהגאונים. בסוף ימיו בא לארץ ישראל ומצא שם שקלים מימי בית שני ושקלם במאזנים ויצא כדברי רש"י. וחזר בו הרמב"ן והכריע כרש"י. מטבעות הם מתכת ומשתמרים היטב וגם בזמנינו מצויים מטבעות מבית שני לרוב, ומשקלם כ-14 גרם, גם דינרי זהב ערביים נשתמרו

בתמורתה דברים אחרים בעלי ערך ובזמנינו עלינו לתת כמות כסף צרוף ששווה כמו השקל של תורה או שטרות כסף [שהם שווה כסף וכו"ל] שניתן לקנות בהם כמות כסף כזה, אך השקל שהיה נוהג בימי התורה אינו מצוי בידינו ובכואנו לקיים מצות ה' צריך לברר מה משקלו של השקל של תורה למען נדע כמה עלינו לתת כדי לקיים המצוה כהלכתה. והנה חז"ל כבר עסקו בזה לפרש לנו משקלו של השקל לפי מבעות שבימיהם וכך שנינו במשנה בכורות (דף מ"ט ע"ב) חמש סלעים של בן (סלע בלשון חז"ל הוא שקל בלשון תורה כמפורש ברש"י בכורות נ' ע"ב ד"ה כסף צורי) – במנה צורי, אך בימי האמוראים כבר לא היה ברור להם מהו מנה צורי, ובגמ' שם מקשה "מאי מנה צורי?" (לפי גירסת הש"ס אות ב'). ויש שם כמה אמוראים שמפרשים דברי המשנה, ולדעת התוס' (שם סד"ה אמר) לא נחלקו האמוראים שם זה על זה רק כל אחד מפרש דברי המשנה במטבע המצוי בעירו (כמ"ש באור זרוע ה' בכורות סימן תקכ"ג). וכן בימי הגאונים טרחו רבותינו הגאונים לפרש לנו השיעור לפי מטבע שבימיהם, ונשתרבבו דבריהם לתוך דברי הגמ' כמו שמצוי בכמה מקומות, וכמ"ש התוס' (שם סוד"ה רבי יוחנן) "פירוש של גאונים הוא שפירשו חמש סלעים של בן לפי מטבע שבימיהם".

אך כל זה לא הועיל לנו כי גם המטבעות של חז"ל אינם בידינו, וכבר גדולי הראשונים נבוכו בזה וז"ל ס' יראים (הנרפס ע"פ תועפות ראם סימן ק"מ) "חמש סלעים של

ומשקלם כ-4.2 גרם, ובשקל יש 4 דינר, יוצא כ-17 גרם לשקל של תורה. המקורות לרוב הידע המקצועי המוזכר בשיעורים אלה נמצא בספרים מדות שעורי תורה להג"ר חיים בניש, מדות ומשקלות של תורה לר' יעקב גרשון ווייס, ומסורת השקל לר' שמואל זאב רייך. בספרים אלו ניתן למצוא את המקורות המפורטים לידיעות אלה באנציקלופדיות ובמוזיאונים וכו'.

הגאון רבי אברהם חיים נאה זצ"ל היה מחכמי ירושלים לפני כשמונים שנה. הוא בירר את השיעורים, ע"פ מטבע ה'דרהם' שהיה נהוג אצל הזהב של ערבים שוקל דרהם ומחצה. הדרהם בימי הגרא"ח נאה שקל: 3.2 גרם. יוצא לדינר 4.8 גרם ולשקל כ-19 גרם [וכיון שמבואר בראשונים ששיעור רש"י היא קטן משיעור הגאונים ב $\frac{10}{12}$ יוצא לרש"י שיעור הדינר 4 גרם והשקל 16 גרם]. דרך הגדיל את שיעורי המטבעות הן לרש"י והן לגאונים.

למעשה הדרהמים הנמצאים מימי הגאונים והראשונים שוקלים רק 2.8 גרם בערך. יוצא לדינר [שהיא דרהם וחצי] 4.2, ולשקל כ-17 גרם וכנ"ל. [ולרש"י 14 גרם וכנ"ל] בתקופה מאוחרת יותר הוסיפו הטורקים על הדרהם והעמידום על 3.2 גרם, וזהו הדרהם שהיה בידי הגר"ח נאה.

בחורף תשע"ו האיר ה' את רוחו עלינו וזכינו לסדרת שיעורים מופלאה ומרתקת במינה שנאמרה על ידו בבית המדרש שטפנשט, זכינו לשעה של קורת רוח מיוחדת בה היה מתגלה זקנינו זצ"ל

במלא עוזו ותפארתו, כאשר היה מרצה את הדברים העמוקים בבהירות וכידענות מופלגת, מה שהיה שגור על לשונו כאשרי לפעמים היה קשה בעינינו והוא ברוחב לבו היה מסביר ומבאר ויורד אל השומעים מן ההר אל העם, זכינו ונשתמרו סלילי הקלטה מהשיעורים הללו, וברוך שמסר עולמו לשומרים וש"ב הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א זכה להוציא לאור בימים ההם את השיעורים הללו בקונטרס 'מידות אריה', ועתה הוא מובא פה בקובץ הזכרון לזקנינו זצ"ל, מורחב ומובאר ומלובן יותר מכדי צרכו בס"ד, נקוה לא-ל עליון כי זכינו לירד לסוף דעתו הגדולה, ולעשות ניחא לנשמתו כגנוז"מ בבירור מקחו של צדיק.

בשיעורים אלו ביאר זקני מורינו הרב זצ"ל את דברי הראשונים הן ההולכים בשיטת הגאונים והרי"ף והן ההולכים בשיטת רש"י, כמו"כ ביאר והעיר בדברי האחרונים ומחברי זמננו בסוגיות אלו.

ניסינו לציין מראי מקומות כפי האפשר אך נשארו הרבה דברים בלא ציון ובספרים הנ"ל [בעיקר בס' מדות ושיעורי תורה להגר"ח בניש] יש למצוא כל המ"מ.

המבוא וכל המוקף בסוגריים, וכן הביאור המשולב בתוך לשון הראשונים הוא מאת העורכים שליט"א, כל שאר הדברים בין כפנים בין בהערות הם ממורינו הרב זצ"ל עובדו ונערכו ונאמרו על ידו, ואם ימצא הקורא איזה טעות בוודאי שאין לתלותו במורינו הרב אשר הקיף את הענין בבהירות ובעמקות, אלא בנו שלא זכינו לירד לעומקן של דברים.